

**РУРАЛІСТИЧНІ ЗАСАДИ
ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ
АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ
УКРАЇНИ**

**МАТЕРІАЛИ НАУКОВОГО КОЛОКВІУМУ
ЗА МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
6 ЖОВТНЯ 2016 РОКУ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ
ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПРОМИСЛОВОСТІ

РУРАЛІСТИЧНІ ЗАСАДИ
ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ
АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ
УКРАЇНИ

Матеріали наукового колоквиуму
за міжнародною участю
6 жовтня 2016 року

Одеса
Фенікс
2016

Р 87 **Руралістичні засади збалансованого розвитку агропродовольчої сфери України** : матер. наук. колоков. за міжнар. участю (м. Одеса, 6 жовтня 2016 р.) / кафедра економіки промисловості Одеської націон. акад. харчових технологій. – Одеса : Фенікс, 2016. – 52 с.

ISBN 978-966-928-082-4

У збірнику подано тези доповідей наукового колоквиуму. В них обґрунтовано руралістичні засади збалансованого розвитку агропродовольчої сфери, висвітлено теоретичні та практичні питання економічного розвитку підприємств аграрного сектора, соціальної та екологічної складових рурального простору.

Для професорсько-викладацького складу, докторантів, аспірантів та студентів економічних спеціальностей та фахівців галузі харчової промисловості

УДК 338.436(477)(063)
ББК 65.321(4Укр)я43

ISBN 978-966-928-082-4

© Одеська національна академія харчових технологій, 2016
© Оформлення ПП «Фенікс», 2016

АДАПТИВНІСТЬ ВІТЧИЗНЯНИХ М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

На сьогодні, враховуючи мінливість зовнішнього середовища, в якому функціонують вітчизняні харчові підприємства, актуальним питанням стає процес їх адаптації до несподіваних дій середовища, а також розробка ефективного механізму функціонування підприємств в складних економічних умовах. До числа харчових галузей, які знаходяться в економічній небезпеці, слід віднести, насамперед, м'ясопереробну. Це пов'язано з тим, що для збільшення прибутку та зменшення витрат м'ясопереробні підприємства фальсифікують продукцію, знижують цінність і корисність м'ясних продуктів, а це викликає складнощі їх економічної адаптації до ринкових коливань.

Розглядаючи адаптивність кризь призму поняття стійкості, її можна представити у вигляді прагнення до стану стійкої рівноваги, яке передбачає пристосування параметрів системи до постійно змінюваних параметрів зовнішнього середовища [2].

У широкому сенсі, адаптація є частиною або випадком управління та, як будь-яке управління, є організацією такого цілеспрямованого впливу на об'єкт, при якому досягаються намічені цілі. Звідси, метою адаптації є забезпечення виживання та ефективного функціонування підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища, досягнення стратегічної стійкості господарюючого суб'єкта [3].

У сучасній практиці управління адаптація суб'єктів господарювання до мінливого зовнішнього середовища і пов'язаними з ними впливами окремих факторів середовища може бути параметричною та структурною.

Параметрична адаптація допускає зміну параметрів внутрішніх систем підприємства, таких як освоєння виробництва нової продукції або нової технології, зміна ринків збуту або цінової політики підприємства. В свою чергу, структурна адаптація передбачає зміну самої структури внутрішньої системи підприємства, появу нових внутрішніх систем, реорганізацію або ліквідацію існуючих.

Відповідно до проведеного дослідження діяльності вітчизняних м'ясопереробних підприємств, що стосується зміни структури внутрішніх систем підприємств (проведення реконструкції, розширення, технічного переозброєння) з періоду заснування підприємств до 2011 року, були отримані наступні результати (див. табл.) [5, с. 279–280]:

детельством очень многих проблем природопользования, в том числе в ментальных и габитусных составляющих.

Отмеченные направления преодоления недостатков и развития охотдела могут сократить поля конфликтности, роста экологической ответственности. Поскольку речь идет о 3,5 миллионах человек (столько в России охотников), то это можно рассматривать и как вклад в укрепление доверия и солидарности во всем социуме.

Литература

1. Чирилкин В. Охота в Башкортостане / В. Чирилкин // Охота и охотничье хозяйство. – 2012. – № 7. – С. 9–14.
2. Охотник не должен становиться волком (Отчет по охране животного мира и окружающей среды Хакасии) // Экология и жизнь. – 2012. – № 1. – С. 66–70.
3. Чащухин В.А. Охота на разных континентах / В.А. Чащухин // Охотоведение: Ежегодный научно-теоретический журнал ГНУ ВНИИОЗ им. проф. Б.М. Житкова. – 2004. – С. 21–25.
4. Блюм М.М. Выбор и применение охотничьего оружия: моногр. / М.М. Блюм. – М.: Рыбацкая академия, 2005. – 178 с.

Дідух С.М.

*к.е.н., доцент кафедри економіки промисловості
Одеська національна академія харчових технологій*

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ЕВОЛЮЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРУВАННЯ: ТЕОРІЯ ОБМЕЖЕНЬ (ТОС)

Умови діяльності підприємств різних галузей динамічно змінюються. Серед ключових тенденцій зміни умов зовнішнього середовища слід виділити такі:

- високий рівень нестабільності (волатильності) ринків;
- курсові коливання;
- зміна економічної парадигми: ключові переваги у сучасній економіці мають не ті економічні суб'єкти, які виробляють продукцію, а ті, які здатні розробити, створити новий продукт і продати його;
- посилення конкуренції на різних рівнях.

У таких умовах менеджмент вимушений шукати нові моделі управління підприємством, які дозволять адекватно реагувати на виклики сьогодення. Однак, на нашу думку, професійний рівень менеджменту в Україні падає. Основні причини цього: відтік кадрів за кордон, відсутність ефективної взаємодії освіти та бізнесу, недостатнє впровадження сучасними інструментами управління підприємствами.

Україна живе в нових економічних умовах та йде до ринкової економіки вже 25 років, проте економічні суб'єкти ще досі керуються мо-

делями та теоріями, які працювали у плановій економіці. Еволюція економічного механізму підприємства відбувається надзвичайно повільно.

При цьому в світі провідну роль відіграє саме інтелектуальний потенціал. Високий рівень життя демонструють ті країни, де основний ресурс – інтелектуальний потенціал (Японія, Швейцарія, Ізраїль). Саме тому актуальним науковим і практичним питанням є удосконалення економічного механізму підприємства для підвищення економічної ефективності господарювання та виходу на новий якісний рівень діяльності підприємств.

Однією з актуальних методологій управління підприємством є Теорія обмежень або ТОС, яка була розроблена в 1980 роки Е. Голдраттом. В основі даної методології є пошук, знаходження і управління ключовим обмеженням системи, яке вирішальним чином впливає на успіх і ефективність всієї системи в цілому.

Основною особливістю методології є те, що роблячи зусилля над управлінням дуже малою кількістю аспектів системи, досягається ефект, який набагато перевищує результат одночасного впливу на всі або більшість проблемних областей системи відразу [4].

Методологічно теорія обмежень включає в себе ряд логічних інструментів, що дозволяють знайти обмеження, виявити управлінське протиріччя, яке стоїть за ним, знаходити рішення і впроваджувати його з урахуванням інтересів усіх зацікавлених сторін [1].

Теорія обмеження систем за час свого існування зарекомендувала себе як потужний інструмент менеджменту, який дає змогу компаніям вирішувати системні проблеми, тобто знаходити справжні причини конфліктів в системах. Слід відмітити, що зазвичай для усунення конфліктних ситуацій компанії шукають компроміс. Але компроміс не вирішує ключову проблему.

Націленість на кінцевий фінансовий результат дозволяє домагатися швидких результатів для бізнесу (2–3 місяці), націленість на взаємовигідні рішення дозволяє підвищувати рівень взаємодії і мотивацію персоналу. Теорія застосовується в управлінні виробництвом, в управлінні проектами (розробка нової продукції, будівництво), управлінні закупівлями і дистрибуцією товару [2].

ТОС заснована на трьох основних вихідних тезах [3].

1. Усі складові системи пов'язані між собою причинно-наслідковими зв'язками. Ідентифікація причин дозволяє звести їх разом в ключову (кореневу) проблему / протиріччя / конфлікт.

2. Всі суперечності можуть бути вирішені без компромісу. Як правило, компроміс не є рішенням, що приносить вигоду обоим сторонам.

3. Опору поліпшенням не існує – люди не приймають зміни через те, що ми не зуміли показати їм, який вигравш вони отримують в результаті цих змін.

Комерційна система може мати кілька типів обмежень [4].

Обмеження потужності – ресурс, який не в змозі надати в необхідний час той обсяг потужності, який система від нього вимагає.

Обмеження ринку – кількості одержуваних фірмою замовлень недостатньо для підтримки необхідного зростання системи.

Обмеження часу – час реагування системи на потреби ринку надто довгий, що ставить під загрозу здатність системи виконати взяті на себе зобов'язання перед клієнтами, а також розширити свій бізнес.

У сучасних умовах керівник системи бачить свою роль саме в тому, щоб постійно покращувати діяльність системи, за яку він відповідає. Менеджерам потрібен систематичний підхід до розробки плану досягнення значного поліпшення діяльності систем, за які вони відповідають. Покращений рівень діяльності – це результат впровадження нової ідеї («рішення») в існуючу систему. Для цього керівник повинен володіти певними знаннями про систему, якою він управляє. У першу чергу він має розуміти які елементи системи «неправильні» і повинні бути замінені. Однак водночас має бути чітко зрозуміло які нові елементи системи повинні бути введені для заміни «неправильних». А всі інші елементи системи залишаються як є.

Теорія обмежень послідовно фокусується на п'яти кроках: знайти (вибрати) обмеження системи; вирішити, як максимально використати обмеження системи; підпорядкувати всі інші дії підприємства цьому рішенню; розширити обмеження системи; якщо обмеження усунуто, повернутися до кроку 1, але не дозволити інерції привести до виникнення обмеження системи.

У сучасних економічних умовах Теорія обмежень має прикладні рішення для підприємств різних галузей, у тому числі підприємств з виробництва харчових продуктів та напоїв, за такими ключовими напрямками:

- управління ланцюжком поставок (ритейл і дистрибуція);
- зниження надлишкових запасів,
- прискорення оборотності запасів,
- вивільнення оборотного капіталу,
- прискорення оборотності товарів дозволить знизити кредитне навантаження,
- скорочення втрачених продажів,
- зростання прибутку і поліпшення фінансових показників бізнесу.

Література

1. Власова Д.Е. Основные принципы и инструменты «теории ограничения» Э. Голдратта [Электронный ресурс] / Д.Е. Власова // Материалы IX Всероссийской конференции «Молодёжь и наука». – 2013. – Режим доступа: <http://elibr.sfu-kras.ru/handle/2311/10452>
2. Детмер У. Теория ограничений Голдратта. Системный подход к непрерывному совершенствованию / У. Детмер. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. – 264 с.
3. Теория ограничений и теория рачительного производства: друзья или соперники? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.classs.ru/stati/menejment1/teorija.html>
4. Радчук Т. Операционная эффективность ритейла: ТОС-принципы управления ассортиментом [Электронный ресурс] / Т. Радчук. – Режим доступа: <http://my-trade-group.com/index.php/mneniya/item/1906-operatsionnaya-effektivnost-ritejla-tos-printsipy-upravleniya-assortimentom/1906-operatsionnaya-effektivnost-ritejla-tos-printsipy-upravleniya-assortimentom>

Кулаковська Т.А.

*к.е.н., доцент кафедри економіки промисловості
Одеська національна академія харчових технологій*

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ВІДМІНИ ДЕРЖАВНОГО ЦІНОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НА ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ

Кабінет Міністрів України затвердив пілотний проект скасування державного регулювання цін на продукти харчування, який почав діяти з 1 жовтня 2016 року і закінчиться 1 січня 2017 року. Проект постанови розроблено з метою практичного дослідження дієвості цінового регулювання, що регламентується Постановою уряду від 1996 року №1548 та подальшого прийняття рішення про доцільність такого регулювання [1].

Ціни на соціальні групи товарів в Україні регулюються з 1996 року. Державні органи могли перевіряти націнку виробників і ритейлерів на 15 найменувань продукції, серед яких молоко, овочі, макарони, хліб з пшеничного і житнього борошна, яйця, сир, варена ковбаса, соняшникова олія, вершкове масло та ін. Максимальний розмір націнки не міг перевищувати 15 % і в кожному регіоні він встановлювався окремо за рішенням місцевої влади [2].

У тестовому режимі скасування працюватиме три місяці. Пілотним проектом передбачено наступне: не будуть застосовуватися торговельні надбавки на борошно, хліб, макаронні вироби, крупи, цукор,

Зміст

Берегова Т.А. АДАПТИВНІСТЬ ВІТЧИЗНЯНИХ М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ	3
Великий П.П., Бочарова Е.В. СМЫСЛЫ ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ САМООРГАНИЗУЮЩИХСЯ ГРУПП ЖИТЕЛЕЙ ГОРОДА	7
Дідух С.М., Кулаковська Т.А. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ВІДМІНИ ДЕРЖАВНОГО ЦІНОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НА ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ	15
Лобоцька Л.Л. РОЛЬ ГОСПОДАРСТВ НАСЕЛЕННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЮ ПРОДУКЦІЄЮ В УКРАЇНІ	19
Мартинюк О. М. ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО ЯК РУРАЛЬНА СКЛАДОВА ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ	23
Мореханова М.Ю. МЕЖСЕМЕЙНЫЕ СЕТИ СОЦИАЛЬНОЙ ПОДДЕРЖКИ КАК ИНСТРУМЕНТ ЗАЩИТЫ ОТ СОЦИАЛЬНЫХ РИСКОВ И ОБЕСПЕЧЕНИЯ СТАБИЛЬНОСТИ ДОХОДОВ СЕЛЬСКОГО НАСЕЛЕНИЯ	26
Нечипоренко О.В. СОВРЕМЕННЫЕ РИСКИ РЕСТРУКТУРИЗАЦИИ АГРОПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ СФЕРЫ: ОТ ГЛОБАЛЬНОГО К ЛОКАЛЬНОМУ	30
Павлов О. І АГРОПРОДОВОЛЬЧА СФЕРА В СИСТЕМІ РУРАЛІСТИЧНИХ ЗНАНЬ	34
Рябоконт В. В. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ ВІНОРОБНОЇ ГАЛУЗІ	38
Салахутдінова Р.Р., Вологжина Е.Р. РИСКИ ТАНСФОРМАЦИИ СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ СФЕРЫ РОССИЙСКОГО СЕЛА: ОПЫТ РЕГИОНАЛЬНОГО ИССЛЕДОВАНИЯ	42
Самофатова В. А. СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ	46

Наукове видання

РУРАЛІСТИЧНІ ЗАСАДИ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ

Матеріали наукового колоквиуму
за міжнародною участю

6 жовтня 2016 року

Друкується в авторській редакції. Відповідальність за інформацію,
викладену в публікаціях, несуть автори